CERTIFICATE

OF PARTICIPATION

THIS CERTIFICATE IS PRESENTED TO

Sibel PEKSOY KAYA

has participated and presented in the 3RD INTERNATIONAL IZMIR CONGRESS ON MEDICINE, NURSING, MIDWIFERY, AND HEALTH SCIENCES on February 14-16, 2024 and **orally & technical presented (in english)** the paper entitled.

14-16 Şubat 2024 tarihlerinde İzmir'de gerçekleşen 3. ULUSLARARASI İZMİR TIP, HEMŞİRELİK, EBELİK VE SAĞLIK BİLİMLERİ KONGRESİ'NE katılarak aşağıda başlığı belirtilen çalışmayı **sözlü & teknik sunum (İngilizce)** olarak sunmuştur.

"AWARENESS OF A MULTIGRAVID PREGNANCY ABOUT SECOND AND THIRD-HAND TOBACCO SMOKE EXPOSURE"

Dr. Dhaval SAHIJA
Organization Committee Member

Given this on February 14-16, 2024 at İzmir, Türkiye.

ISBN: 978-625-6879-48-5
DOI: 10.5281/ZENODO.10683459

3RD INTERNATIONAL IZMIR CONGRESS ON MEDICINE, NURSING, MIDWIFERY, AND HEALTH SCIENCES PROCEEDINGS BOOK

(23 DIFFERENT COUNTRIES)
TÜRKİYE, AZERBAIJAN, ROMANIA, INDIA, PAKISTAN, POLAND, CHINA, N. MACEDONIA, MOROCCO SPAIN KOSOVO, MAURITIUS, NIGERIA, UZBEKISTAN, ALGERIA, SOUTH AFRICA, UKRAINE, PHILIPPINES, MALAWI, NAMIBIA, LITHUANIA, THAILAN, BANGLADESH

EDITORS
PROF. INDRAJIT BANERJEE
PROF. DR. YİĞİT UYANIKGİL

BZT TURAN ACADEMY
PUBLISHING HOUSE

(23 DIFFERENT COUNTRIES)
TÜRKİYE, AZERBAIJAN, ROMANIA, INDIA, PAKISTAN, POLAND, CHINA, N. MACEDONIA, MOROCCO SPAIN KOSOVO, MAURITIUS, NIGERIA, UZBEKISTAN, ALGERIA, SOUTH AFRICA, UKRAINE, PHILIPPINES, MALAWI, NAMIBIA, LITHUANIA, THAILAN, BANGLADESH

3RD INTERNATIONAL IZMIR CONGRESS ON MEDICINE, NURSING, MIDWIFERY, AND HEALTH SCIENCES PROCEEDINGS BOOK

FEBRUARY 14-16, 2024

(ONLINE & FACE TO FACE PARTICIPATION)

ISBN: 978-625-6879-48-5
DOI: 10.5281/zenodo.10683459

EDITORS
PROF. INDRAJIT BANERJEE
PROF. DR. YİĞİT UYANIKGİL

BZT TURAN PUBLISHING HOUSE®
BZT TURAN PUBLISHING HOUSE©
TURKEY, USA
TR: +90543 671 0123 GR: +491774586777

BZT TURAN ACADEMY
PUBLISHING HOUSE

3rd INTERNATIONAL IZMIR CONGRESS ON MEDICINE, NURSING, MIDWIFERY, AND HEALTH SCIENCES

FEBRUARY 14-16, 2024

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPATION

ZOOM & IZMIR, TURKIYE

CONGRESS PROCEEDINGS BOOK

EDITORS

Prof. Indrajit BANERJEE

Prof. Dr. Yiğit UYANIKGiL

BZT AKADEMi YAYINEVi®

TÜRKiYE, GERMANY

TR: +90543 671 0123 GR: +491774586777

izmircongress@gmail.com

https://www.izmircongress.com/

All rights reserved

BZT TURAN YAYINEVi®

BZT TURAN PUBLISHING HOUSE

Publishing Date: 25.02.2024

ISBN: 978-625-6879-48-5

DOI: 10.5281/zenodo.10683459

CONGRESS ID

CONGRESS NAME

3RD INTERNATIONAL IZMIR CONGRESS ON MEDICINE, NURSING, MIDWIFERY, AND HEALTH SCIENCES PROCEEDINGS BOOK

DATE AND VENUE

FEBRUARY 14-16, 2023

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPATION (IZMIR, TÜRKIYE)

(FROM 23 DIFFERENT COUNTRIES)

TÜRKİYE, AZERBAIJAN, ROMANIA, INDIA, PAKISTAN, POLAND, CHINA, N. MACEDONIA, MOROCCO SPAIN KOSOVO, MAURITIUS, NIGERIA, UZBEKISTAN, ALGERIA, SOUTH AFRICA, UKRAINE, PHILIPPINES, MALAWI, NAMIBIA, LITHUANIA, THAILAN, BANGLADESH.

ORGANIZERS & PARTICIPANT INSTITUTIONS

BZT Turan Academy, Türkiye

SSR Medical College, Mauritius

Urgenc State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Azerbaijan Ministry of Education, Azerbaijan

Cologne University, Germany

Presidents of Organization Committee

Prof. Indrajit BANERJEE

Assoc. Prof. Dr. Funda KARBEK AKARCA

President of Scientific Committee

Prof. Indrajit BANERJEE

Prof. Gül ERTEM

President of Coordinators' / General Coordinator

Dr. Baha Ahmet YILMAZ

ACCEPTED PAPERS

148 Turkish Participants

181 Foreign Participants

%56 Foreign Participant Rate

%44 Turkish Participant Rate

REFUSED PAPERS

3 Foreign Participants

EVALUATION PROCESS

All Submissions Have Passed a Double-Blind Referee Evaluation Process

All Responsibility for the Works Belongs to the Author

BZT TURAN ACADEMY

BİLİM & ORGANİZASYON KURULU

SAĞLIK VE SPOR BİLİMLERİ

Prof. Dr. Paul ZÖLLNER

Duisburg-Essen University, GERMANY

Prof. Dr. Indrajit BANERJEE

SSR Medical College, Mauritius

Assoc. Prof. Dr. Yueqi ZHANG

Purdue University Northwest, China

Prof. Dr. Nazan AKTAŞ

Selçuk University, Turkey

Prof. Dr. Papatya KARAKURT

Erzincan Binali Yıldırım University, Turkey

Assoc. Prof.Dr. Nuray DEMIR

Ataturk University, Turkey.

Assoc. Prof. Dr. Özüm ERKİN GEYİKTEPE

İzmir Demokracy University, TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Aysel KIZILKAYA NAMLI

Fırat University, TURKEY

Assoc.Prof. Dr. P.Sivasakthivelan

Annamalai University, India

Assoc. Prof. Dr. Mehtap KAVURMACI

Ataturk University, Turkey

More information: www.bztturanacademy.com | +90 543 671 0123

BZT TURAN
ACADEMY

BİLİM & ORGANİZASYON KURULU

SAĞLIK VE SPOR BİLİMLERİ

Assoc. Prof. Dr. Meryem FIRAT

Erzincan Binali Yıldırım University, Turkey

Assoc Prof.Dr.Gülendam HAKVERDİOĞLU YÖNT

Tınaztepe University, Turkey

Dr. Genc DEMJAHA

Demjaha Dent, Kosovo

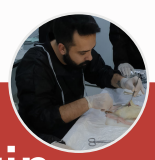
Dr. Nora DEMJAHA

Demjaha Dent, Kosovo

Dr. Esra KÜRKÇÜ AKGÖNÜL

Dokuz Eylül University, Türkiye

Dr. Martin KANEV

TUSEB, Covid-19 Center: Specialist Biologist, Turkey

Dr. Mario JACKSON

United Nations, United Health Group, Jordan

Dr. Rina DEMJAHA

Graz Med. University, Austria

Dr. Gülbin KONAKÇI

Izmir Demokracy University, Turkey

More information: www.bztturanacademy.com | +90 543 671 0123

BZT TURAN
ACADEMY

BİLİM & ORGANİZASYON KURULU

SAĞLIK VE SPOR BİLİMLERİ

Dr. Jared ROBINSON
SSR Medical College, Mauritius

Dr. Teona KVANTCHIANI
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Republic of Georgia

Dr. Funda ÇİTİL CANBAY
Atatürk University, TURKEY

Elif Tuğçe ÇİTİL
Kütahya Dumlupınar University, TURKEY

Dr. ZULFUGAROVA Parvin Asad
Bakü Devlet Üniversitesi, Biyoloji, AZERBAYCAN

Spc. Yunus Emre KAVAL
Minis. of Healty, Turkey

Dr. Safiye YANMIŞ
Erzincan Binali Yıldırım University, Turkey

Dr. Özge ERTÜRK
Sakarya University, Turkey

Gülcan BAHÇECİOĞLU TURAN
Fırat University, Turkey

More information: www.bztturanacademy.com | +90 543 671 0123

BZT TURAN
ACADEMY

SCIENTIFIC & ORGANIZATION COMMITTEES

HEALTH & SPORT SCIENCES

Prof. Dr. Paul ZÖLLNER

Duisburg-Essen University, GERMANY

Prof. Dr. Indrajit BANERJEE

SSR Medical College, Mauritius

Assoc. Prof. Dr. Yueqi ZHANG

Purdue University Northwest, China

Prof. Dr. Nazan AKTAŞ

Selçuk University, Turkey

Prof. Dr. Papatya KARAKURT

Erzincan Binali Yıldırım University, Turkey

Assoc. Prof.Dr. Nuray DEMIR

Ataturk University, Turkey.

Assoc. Prof. Dr. Özüm ERKİN GEYİKTEPE

İzmir Demokracy University, TURKEY

Assoc. Prof. Dr. Aysel KIZILKAYA NAMLI

Fırat University, TURKEY

Assoc.Prof. Dr. P.Sivasakthivelan

Annamalai University, India

Assoc. Prof. Dr. Mehtap KAVURMACI

Ataturk University, Turkey

More information: www.bztturanacademy.com | +90 543 671 0123

BZT TURAN
ACADEMY

SCIENTIFIC & ORGANIZATION COMMITTEES

HEALTH & SPORT SCIENCES

Assoc. Prof. Dr. Meryem FIRAT

Erzincan Binali Yıldırım University, Turkey

Assoc Prof.Dr.Gülendam HAKVERDİOĞLU YÖNT

Tınaztepe University, Turkey

Dr. Genc DEMJAHA

Demjaha Dent, Kosovo

Dr. Nora DEMJAHA

Demjaha Dent, Kosovo

Dr. Esra KÜRKÇÜ AKGÖNÜL

Dokuz Eylül University, Türkiye

Dr. Martin KANEV

TUSEB, Covid-19 Center: Specialist Biologist, Turkey

Dr. Mario JACKSON

United Nations, United Health Group, Jordan

Dr. Rina DEMJAHA

Graz Med. University, Austria

Dr. Gülbin KONAKÇI

Izmir Demokracy University, Turkey

More information: www.bztturanacademy.com | +90 543 671 0123

BZT TURAN
ACADEMY

SCIENTIFIC & ORGANIZATION COMMITTEES

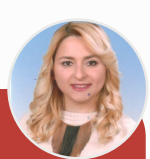
HEALTH & SPORT SCIENCES

Dr. Jared ROBINSON
SSR Medical College, Mauritius

Dr. Teona KVANTCHIANI
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Republic of Georgia

Dr. Funda ÇİTİL ÇANBAY
Atatürk University, TURKEY

Elif Tuğçe ÇİTİL
Kütahya Dumlupınar University, TURKEY

Dr. ZULFUGAROVA Parvin Asad
Baku State University, Department of Biology AZERBAIJAN

Spc. Yunus Emre KAVAL
Ministry of Health, Turkey

Dr. Safiye YANMIŞ
Erzincan Binali Yıldırım University, Turkey

Dr. Özge ERTÜRK
Sakarya University, Turkey

Gülcan BAHÇECİOĞLU TURAN
Fırat University, Turkey

More information: www.bztturanacademy.com | +90 543 671 0123

PARTICIPATION FROM 20 DIFFERENT COUNTRIES

3RD INTERNATIONAL "İZMİR" CONGRESS ON MEDICINE, NURSING, MIDWIFERY, AND HEALTH SCIENCES

CONGRESS | OPENING SCHEDULE

FEBRUARY 14-16, 2024 | İZMİR, TÜRKİYE

FEBRUARY 14, 2023 | 09:00 TURKEY LOCAL TIME (GMT +3)
1ST DAY CONGRESS PROGRAM

MEETING ID: 898 6264 4353
PASSWORD: 118054

1ST DAY | OPENING PROGRAM

FEBRUARY 14, 2024 | 09.00 TURKEY LOCAL TIME (GMT +3)

Prof. Dr. Aida Nurrana BHATTI
Bahawalpur University, Faculty of Medicine, Pakistan
"PAKISTAN HEALTH SYSTEM: PROBLEMS & SOLUTIONS"

09:00-09:15

Prof. Riya SHEEN
Ranchi University, Faculty of Nursing, Türkiye
"NURSING CARE PRACTICE IN RANCHI: A CASE STUDY"

09:15-09:30

Prof. Dr. Bence SIMON
Corvinus University, Department of Nursing, Hungary
"UNSLEEPY PROBLEM ON PATIENTS: A NURSING CARE"

09:30-09:45

Dr. Maghruba MAHGULIYEVA
Urgenc State University, Uzbekistan
"STATE PHARMACY POLICY OF UZBEKISTAN"

09:45-10:00

Prof. Dr. Indrajit BANERJEE
SSR Medical College, Faculty of Medicine, Mauritius
"LEARNING AND RESEARCH METHOD"

10:00-10:15

PARTICIPATION FROM 20 DIFFERENT COUNTRIES

3RD INTERNATIONAL "İZMİR" CONGRESS ON MEDICINE, NURSING, MIDWIFERY, AND HEALTH SCIENCES

CONGRESS | OPENING SCHEDULE

FEBRUARY 14-16, 2024 | İZMİR, TÜRKİYE

FEBRUARY 14, 2023 | 09:00 TURKEY LOCAL TIME (GMT +3)
3RD DAY CONGRESS PROGRAM

MEETING ID: 815 8135 0822
PASSWORD: 364754

3RD DAY | OPENING PROGRAM

FEBRUARY 16, 2024 | 09.00 TURKEY LOCAL TIME (GMT +3)

Prof. Dr. Yiğit UYANIKGİL
Ege University, Faculty of Medicine, Türkiye
"A GENERAL OVERVIEW OF CELL TISSUE BANKING"

09:00-09:15

Assoc. Prof. Dr. Funda KARBEK AKARCA
Ege University, Faculty of Medicine, Türkiye
"VIOLENCE IN HEALTH"

09:15-09:30

Prof. Dr. Zekiya KARAÇAM
Adnan Menderes University, Department of Midwifery, Türkiye
"PROFESSIONAL FRAMEWORK FOR MIDWIFERY AND SITUATION IN TURKIYE"

09:30-09:45

Dr. İlhama PIRIYEVA
Azerbaijan Medicine University, Faculty of Pharmacy
"A GENERAL OVERVIEW OF CELL TISSUE BANKING"

09:45-10:00

Prof. Dr. Gül ERTEM
Ege University, Faculty of Nursing, Türkiye
"HPV IN EVERY ASPECT"

10:00-10:15

3rd INTERNATIONAL İZMİR CONGRESS

ON MEDICINE, NURSING, MIDWIFERY, AND HEALTH SCIENCES

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPANT
FEBRUARY 14-16, 2024 | İzmir - Türkiye

DAY 1 – FEBRUARY 14, 2024

CONGRESS PROGRAM

MEETING ID: 898 6264 4353
PASSWORD: 118054

PARTICIPANT COUNTRIES (23 COUNTRIES):

TÜRKİYE, AZERBAIJAN, ROMANIA, INDIA, PAKISTAN, POLAND, CHINA, N. MACEDONIA, MOROCCO SPAIN KOSOVO, MAURITIUS, NIGERIA, UZBEKISTAN, ALGERIA, SOUTH AFRICA, UKRAINE, PHILIPPINES, MALAWI, NAMIBIA, LITHUANIA, THAILAN, BANGLADESH

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to attend a meeting online, login via **https://zoom.us/join** site, enter ID "Meeting ID or Personal Link Name" and solidify the session or you directly click to **https://us02web.zoom.us/j/89862644353?pwd=VVZWazdsVldZeVMvUlNlY2tMeEZiUT09**
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- The participant must be connected to the session 5 minutes before the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

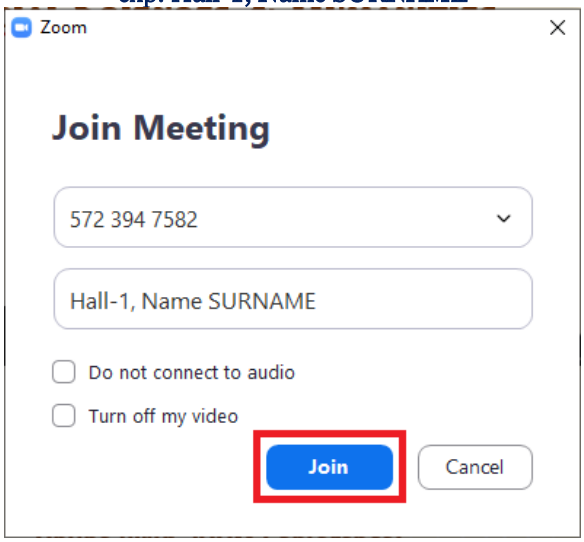
Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

*(All speakers required to be connected to the session **10 min before** the session starts)*
Moderator is responsible for ensuring the smooth running of the presentation, managing the group discussion and dynamics.

*Each presentation will take **10 minutes.** There will be a question and answer session for 5 minutes after the presentation.*

Before you login to Zoom please indicate your name_surname and HALL number:
exp. Hall-1, Name SURNAME

ÖNEMLİ, LÜTFEN DİKKATLİCE OKUYUN

- Bir toplantıya çevrimiçi olarak katılabilmek için https://zoom.us/join sitesi üzerinden giriş yapın, "Toplantı Kimliği veya Kişisel Bağlantı Adı" kimliğini girip oturumu başlatın. Ya da direk **https://us02web.zoom.us/j/89862644353?pwd=VVZWazdsVldZeVMvUlNlY2tMeEZiUT09** linkine tıklayınız.
- Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmanıza gerek yoktur.
- Zoom uygulaması kayıt olmadan kullanılabilir.
- Uygulama tabletlerde, telefonlarda ve PC'lerde çalışır.
- Katılımcının sunum saatinden 5 dakika önce oturuma bağlanması gerekmektedir.
- Tüm kongre katılımcıları canlı olarak bağlanıp tüm oturumları dinleyebilir.
- Oturumun sunum ve bilimsel tartışma (soru-cevap) bölümünden moderatör sorumludur.

Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar – TEKNİK BİLGİLER

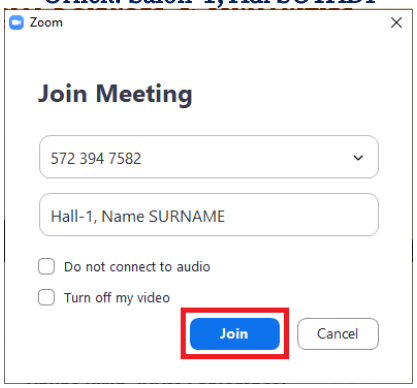
- Bilgisayarınızın mikrofonunun olduğundan ve çalıştığından emin olun.
- Zoom'da ekran paylaşma özelliğini kullanabilmelisiniz.
- Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir.
- Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır.

(Tüm konuşmacıların oturum başlamadan *10 dakika* önce oturuma bağlanması gerekmektedir)
Moderatör sunumun sorunsuz ilerlemesinden, grup tartışmasının ve dinamiklerin yönetilmesinden sorumludur.

Her bir sunum *10 dakika* sürecektir. Sunumun ardından *5 dakika* soru-cevap bölümü gerçekleştirilecektir.

Zoom'a giriş yapmadan önce lütfen adınızı soyadınızı ve SALON numaranızı belirtiniz:

Örnek: Salon-1, Adı SOYADI

DAY (3) - SESSION (2) - HALL (2) | GÜN (3) – OTURUM (2) – SALON (2)

MEETING ID: 815 8135 0822
PASSWORD: 364754

	16.02.2024	**Time: 13^{30}-15^{30} (Turkey Local time GMT+3)**	**MOD/HEAD OF THE SESSION: *Nihal TAŞKIRAN* COORDINATOR: *Nigar EMECEN EZGİN***
	Authors	**Affiliation**	**Topic title**
13^{30}-13^{45}	**Şenay ŞERMET KAYA**	***Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Türkiye***	**THOUGHTS OF MIDDLE-AGED INDIVIDUALS ABOUT NURSING HOME: A QUALITATIVE STUDY**
13^{45}-14^{00}	**Derya YÜKSEL KOÇAK Emel KEYİNCİ**	***Hitit University, Türkiye***	**THE EFFECT OF WOMEN OVER 40 YEARS OF AGE'S ATTITUDES TOWARDS MENOPAUSE ON SOMATIZATION SYMPTOMS AND QUALITY OF LIFE**
14^{00}-14^{15}	**Beyza Nur YALÇIN Fatma YILDIRIM Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN**	***Hitit University, Türkiye***	**COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE TREATMENT APPLICATIONS IN BREAST CANCER**
14^{15}-14^{30}	**Ebru ÇİFTÇİ Fatma YILDIRIM Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN**	***Hitit University, Türkiye***	**THE PLACE AND IMPORTANCE OF PROBIOTICS IN WOMEN'S HEALTH**
14^{30}-14^{45}	**Damla SEÇKİN Fatma CEBECİ**	***Akdeniz University, Türkiye***	**THE IMPACT OF TECHNOLOGY ON PATIENT EDUCATION: A LITERTURE REVIEW**
14^{45}-15^{00}	**Sibel PEKSOY KAYA Dilek ULUDAŞDEMİR Esra BAŞKAYA**	***Ankara Yıldırım Beyazıt University, Türkiye***	**AWARENESS OF A MULTIGRAVID PREGNANCY ABOUT SECOND AND THIRD-HAND TOBACCO SMOKE EXPOSURE**
15^{00}-15^{15}	**Nihal TAŞKIRAN Safiye ÖZVURMAZ Abdülkadir DENİZ**	***Aydın Adnan Menderes University, Türkiye***	**PHYSICAL ACTIVITY LEVELS OF NURSES IN TURKEY: A SYSTEMATIC REVIEW**
15^{15}-15^{30}	**Hatice Buse YAZICI Gül ERTEM**	***Ege University, Türkiye***	**IN THE SHADOW OF THE CLIMATE CRISIS: TOWARDS A HEALTHY FUTURE**
15^{30}-15^{45}	**Eyüp YAVUZ Bıradost Boran ŞİMŞEK Gülseren KESKİN**	***Ege University, Türkiye***	**EFFECTS OF DISASTERS ON CHILDREN AND PROVIDING PSYCHOLOGICAL FIRST AID TO CHILDREN**

ISBN: 978-625-6879-48-5 DOI: 10.5281/zenodo.10683459

TEAMWORK IN THE OPERATING ROOM AND AFFECTING FACTORS 758
Fadime Gök, Hatice Karayel, Gülbanu ZenciR

INTERSECTIONAL VIEW OF INEQUALITIES EXPERIINCED BY DISADVANTAGED GROUPS IN THE WORKPLACE 764
Abdülkadir DENİZ, Safiye ÖZVURMAZ

THOUGHTS OF MIDDLE-AGED INDIVIDUALS ABOUT NURSING HOME: A QUALITATIVE STUDY 777
Şenay Şermet Kaya

EVALUATION OF NUTRIENTS ANALYZED WITH CEBEBIS AND BEBIS ACCORDING TO BODY FAT RATIOS 778
Doctor Lecturer Fatih Cesur, Selin Küçükyıldız, Berat Uygur, Büşra Nur Kafadar

GEBELİK VE DOĞUM SÜRECİNDE OBSTETRİK ŞİDDET 780
Buşra Sayıl, Ayten Taşpınar

EBE LİDERLİĞİNDE SÜREKLİ BAKIM MODELİ VE EBELİK UYGULAMALARINDAKİ ÖNEMİ 787
Buşra Sayıl, Ayten Taşpınar

HASTA EĞİTİMİNDE TEKNOLOJİNİN KULLANIMI 795
Damla SEÇKİN, Fatma CEBECİ

CLIMATE CHANGE AND WOMEN'S HEALTH 801
Sevilay Aydın, Melike Dişsiz, Dilek Bingöl

CHARACTERIZATION AND ANTIOXIDANT ACTIVITY OF METFORMIN-LOADED NIOSOMES 807
Emine Esin ÇALIŞKAN, Yalçın Çelik AYDIN, Emine Nur ÖZBEK, İlayda ALÇIN, Günay YETİK ANACAK, Emrah KILINÇ Emel Öykü ÇETİN UYANIKGİL

İNFERTİL BİREYLERİN İHTİYAÇLARININ KARŞILANMASINDA E-SAĞLIK MÜDAHALELERİNİN ETKİSİ 808
Dilek Bingöl, Melike Dişsiz, Sevilay Aydın

EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN EBELİK AİDİYETİ İLE MESLEK ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ 818
Esra SABANCI BARANSEL, Tuba UÇAR, Selin BOSTANCI, Zeynep AKTAŞ

AWARENESS OF A MULTIGRAVID PREGNANCY ABOUT SECOND AND THIRD-HAND TOBACCO SMOKE EXPOSURE 831
Sibel Peksoy Kaya, Dilek Uludaşdemir Esra Başkaya

ERİŞKİN BİREYLERİN SAĞLIK OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ İLE ACİL SERVİSLERE BAŞVURU SIKLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ 840
Hatice Dilek DOĞAN Seda Tuğba BAYKARA MAT

ISBN: 978-625-6879-48-5 DOI: 10.5281/zenodo.10683459

AWARENESS OF A MULTIGRAVID PREGNANCY ABOUT SECOND AND THIRD-HAND TOBACCO SMOKE EXPOSURE

Sibel Peksoy Kaya[1*], Dilek Uludaşdemir[1] Esra Başkaya[1]

[*1]Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Ankara, Turkey. [2]Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Ankara, Turkey. [3]Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Ankara, Turkey.

ORCID Code: [*1]0000-0003-1444-2857, [2]0000-0002-7316-9726, [3]0000-0002-2910-2110.

ABSTRACT

The prevalence of tobacco use in women is lower than in men. However, women are greatly affected by second and third hand smoke. This situation is not limited to only maternal effects, especially in the perinatal period, but the fetus/newborn can also suffer serious harm. This case study aimed to examine the awareness of second- and third-hand smoke exposure of a multigravid pregnant woman in the second trimester. Written consent of the pregnant woman was obtained. Data were collected using (i) individual information and obstetric characteristics form, (ii) semi-structured form for second- and third-hand smoke exposure, and (iii) Third-Hand Smoke Beliefs Scale. The pregnant woman was a 35-year-old public employee who had completed her postgraduate education. She had a living child and was 22 weeks pregnant. Her pregnancy was planned and she was continuing her antenatal follow-ups regularly. She stated that she did not smoke throughout her life and during her pregnancy. Pregnant women have a high awareness of second- and third-hand smoke. The pregnant woman stated that there was no smoking at home, her husband also did not smoke and was not exposed to cigarette smoke at home. However, the pregnant woman stated that she was frequently exposed to cigarette smoke in indoor environments outside the home. She emphasized that although warnings about smoking bans were placed in areas such as cafeterias, restaurants and workplaces, the inspections were insufficient. For this reason, she compared exposure to cigarette smoke during pregnancy to “an unidentified murder”. In this context, it is concluded that it is important to increase awareness and apply sanctions to prevent exposure to environmental cigarette smoke.

Keywords: Pregnancy, Exposure to Second-hand Smoke, Exposure to Third-hand Smoke.

DOI: 10.5281/zenodo.10683459 ISBN: 978-625-6879-48-5

MULTİGRAVİD BİR GEBENİN İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ EL SİGARA DUMANINA MARUZİYET FARKINDALIĞI

ÖZET

Kadınlarda tütün kullanım prevalansı erkeklere göre düşüktür. Bununla birlikte kadınlar ikinci ve üçüncü el sigara dumanından büyük oranda etkilenmektedir. Bu durum özellikle perinatal süreçte sadece matenal etkilenme ile sınırlı olmayıp, fetus/yenidoğan da ciddi zararlar görebilmektedir. Bu olgu çalışmasında, ikinci trimesterde multigravid bir gebenin ikinci ve üçüncü el sigara dumanı maruziyeti farkındalığının incelenmesi amaçlanmıştır. Gebenin yazılı onamı alınmıştır. Veriler (i) bireysel bilgi ve obstetrik özellikler formu, (ii) ikinci ve üçüncü el sigara dumanına maruziyete yönelik yarı-yapılandırılmış form ve (iii) Üçüncü El Sigara Dumanı İnançlar Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Olgu 35 yaşında, lisansüstü eğitimini tamamlamış bir kamu çalışanıdır. Yaşayan bir çocuğu bulunmakta olup, 22 haftalık bir gebedir. Gebeliği planlıdır ve antenatal takiplerine düzenli bir şekilde devam etmektedir. Olgu yaşamı boyunca ve gebeliğinde sigara içmediğini ifade etmektedir. İkinci ve üçüncü el sigara dumanı açısından olgu yüksek bir farkındalığa sahiptir. Olgu evde sigara içilmediğini, eşinin de sigara kullanmadığını ve evde sigara dumanına maruz kalmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte, olgu ev dışı kapalı ortamlarda sigara dumanına sıklıkla maruz kaldığını ifade etmektedir. Sigara yasaklarına yönelik uyarıların kafeterya, restoran, işyeri gibi alanlarda yer almasına rağmen, denetimlerin yetersiz olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle gebelikte sigara dumanına maruziyeti "faili meçhul bir cinayet"e benzetmektedir. Bu kapsamda, çevresel sigara dumanına maruziyeti önlemek için farkındalık çalışmalarının artırılmasının ve yaptırımların sağlanmasının önemli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, İkinci El Sigara Dumanına Maruz Kalma, Üçüncü El Sigara Dumanına Maruz Kalma.

GİRİŞ

Tütün kullanımı küresel bir sorundur. Hastalık yükü, engellilik ve mortalite açısından en önemli risk faktörleri arasında yer almaktadır (Global Burden of Disease, 2020; He et al., 2022). Tütün kullanımı halk sağlığının önemli çalışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Dünyada tütün kullananların yaklaşık %80'i düşük veya orta gelirli ülkelerdedir. Dünya nüfusunun %22,3'ü tütün kullanmaktadır (World Health Organization, WHO, 2023). Dünyada cinsiyete göre tütün kullanım prevalansında erkeklerde (%36.7) kullanım sıklığı kadınlara göre (%8) daha yüksektir (WHO, 2021). Benzer şekilde ülkemizde de erkeklerde (%43.4) tütün kullanım oranı kadınlardan (%19.7) daha yüksektir (Türkiye Hane Halkı Sağlık Araştırması, 2017). Kadınlarda kullanma oranı düşük olsa bile, kadınlar sigaranın zararları açısından yaşam boyu risk altındadır (WHO, 2010). Bu risklere yol açan nedenlerin başında; kadınların ve çocukların ikinci ve üçüncü el sigara dumanından (ÜESD) etkilenmesi gelmektedir (Battal et al., 2009; Çınar et al., 2015; Kaya et al., 2016).

Sigaranın yanması ve sigara içen bireylerin soluğu ile oluşan dumana maruz kalmak ikinci el sigara dumanı olarak, sigara dumanın sigara içilen ortamda bıraktığı kalıntı ise ÜESD olarak tanımlanmaktadır (Snijders ve ark, 2018). Kadınların yaşamsal en önemli dönemlerden biri olan perinatal süreçte, ikinci ve üçüncü el sigara dumanına maruz kalması olumsuz sağlık sonuçlarına da yol açabilmektedir (Çınar et al., 2015; Leonardi-Bee et al., 2011; Pektaş-Danagöz et al., 2020; Cengizoğlu and Gölbaşı, 2021). Gebelikte görülen sorunlar arasında; düşük, konjenital anomali, ektopik gebelik, preterm eylem, plasental gelişimde yetersizlik, düşük doğum ağırlığı, intrauterin gelişme geriliği, ölü doğum gibi ciddi riskler bulunmaktadır (Terzioğlu vd., 2008; Leonardi-Bee et al., 2011; Çınar et al., 2015; Edi et al., 2021). Leonardi-Bee ve ark. (2011) yaptığı bir meta-analiz çalışmasında ikinci el sigara dumanına maruz kalan

ISBN: 978-625-6879-48-5 DOI: 10.5281/zenodo.10683459

gebelerin ölü doğum yaşama olasılığı %23, konjenital malformasyonlu bir bebek doğurma olasılığı %13 daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Wang ve ark. (2018) çalışmasında gebelikte ÜESD maruziyeti yaşayanların doğum sonu dönemde pospartum depresyonu riskinin arttığı belirlenmiştir (Wang ve ark, 2018). Yapılan çalışmalarda gebelikte ikinci el sigara dumanına maruz kalma oranının %50-%72 arasında değiştiği bildirilmektedir (Krishnamurthy et al., 2018; Pektaş-Danagöz et al., 2020; Bal Erbaş ve ark., 2020; Cengizoğlu and Gölbaşı, 2021). Aynı zamanda kadınlar gebeliklerinde sigarayı bıraksalar veya içmeseler bile evde sigara dumanına sıklıkla maruz kalmaya devam etmektedir (Pektaş-Danagöz et al., 2020; Cengizoğlu and Gölbaşı, 2021; Özpinar et al., 2022). Bu durum ikinci el sigara dumanının yanında ÜESD maruziyetini de beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda gebelerde çevresel sigara dumanına maruziyeti azaltmaya yönelik farkındalığı sağlamak halk sağlığı stratejileri kapsamında tütün kontrol önlemlerinin sağlanmasında önemli bir yere sahiptir (Leonardi-Bee et al., 2011; Wang et al., 2018; Cengizoğlu ve Gölbaşı, 2021). Gebelere ve tüm aile bireylerine yönelik farkındalık kazandırılması, gebelik öncesinde ve gebelikte çevresel sigara dumanı maruziyetinin ortadan kaldırılması sağlıklı toplum ve sağlıklı nesiller için tütün kontrolüne yönelik çabalar arttırılmalıdır. Bu olgu çalışmasında, ikinci trimesterde multigravid bir gebenin ikinci ve üçüncü el sigara dumanı maruziyeti farkındalığının incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışmada gebenin yazılı onamı alınmıştır. Gebe çalışma hakkında bilgilendirilmiş ve Helsinki ilkelerine göre hareket edilmiştir. Gebeye verilerin üçüncü kişi ve kurumlara verilmeyeceği konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Gebe ile yapılan görüşme 9 Şubat 2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Olgunun verileri yüzyüze toplanmış olup, olgu ile yapılan görüşme yaklaşık 25 dakika sürmüştür. Olgunun verilerinin toplanmasında üç veri toplama aracı kullanılmıştır: (i) bireysel bilgi ve obstetrik özellikler formu, (ii) ikinci ve üçüncü el sigara dumanına maruziyete yönelik yarı-yapılandırılmış form ve (iii) Üçüncü El Sigara Dumanı İnançlar Ölçeği. Verilerin toplanmasında ilk iki araç literatür doğrultusunda (Cengizoğlu ve Gölbaşı, 2021; Pektaş-Danagöz vd., 2020; Battal vd., 2009; Tezcan ve Kavlak, 2012) araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. ÜESD ölçeği yazarından e-mail yoluyla gerekli izin sağlanmıştır. Olgunun ikinci ve üçüncü el sigara dumanına maruziyetine yönelik görüşleri için hazırlanmış yarı-yapılandırılmış form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde dört soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise ikinci ve üçüncü el sigara dumanına karşı metaforlar üretebileceği iki cümleyi tamamlaması istenmiştir. ÜESD Ölçeği, ÜESD'ye yönelik inançları değerlendirmek için Haardörfer ve ark. (2017) tarafından geliştirilmiş ve Odacı ve Kitiş (2021) tarafından Türkçe'ye uyarlamıştır. Likert yapıda olan ölçek, dokuz maddeden ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin hesaplanması, ölçekten elde edilen puanın madde sayısına bölünmesiyle puan ortalamasının elde edilmesi şeklindedir. Ölçekte puanlama "1" ile "5" arasında değişmektedir. Ölçek puanının 5'e yaklaşması ÜESD'nin etkilerine inanılması olarak yorumlanmaktadır.

OLGU SUNUMU

Olgunun Sosyo-Demografik ve Obstetrik Özellikleri

Gebe 35 yaşında, doktora mezunu bir kamu çalışanıdır. Eşi ise üniversite mezunu olup, özel sektörde çalışmaktadır. Gebe çekirdek aile yapısına sahiptir ve gelir-gider dengesinin eşit olduğunu ifade etmiştir. Olgu 22 haftalık gebeliğe sahip olmakla birlikte; olgunun gravidası iki, paritesi ve yaşayan çocuğu birdir. İlk gebeliğinden bu yana sekiz yıl geçmiştir. Olgu gebeliğinin planlı olduğunu, antenatal takiplerine düzenli gittiğini, kullandığı bir ilaç olmadığını ifade etmektedir.

DOI: 10.5281/zenodo.10683459 ISBN: 978-625-6879-48-5

Olgunun İkinci ve Üçüncü El Sigara Dumanına İlişkin Özellikleri ve İfadeleri

Gebe yaşamı boyunca hiç sigara içmediğini ve gebeliğinde de sigara kullanmadığını belirtmiştir. Aynı zamanda aile üyelerinin de evde sigara içmediğini, evde sigara içen kimse olmadığını, evde sigara dumanına maruz kalmadığını ifade etmekle birlikte; ev dışında kapalı ortamlarda sigara dumanına sıklıkla maruz kaldığını belirtmektedir. ÜESD İnançlar Ölçeği puan ortalaması ise 5'tir. Bu ölçek puanı gebenin ÜESD'nin çevreye ve sağlığa etkilerine inandığını göstermektedir.

Gebe yarı-yapılandırılmış sorulara yaptığı açıklama, evde tütün dumanına maruz kalmadığını *"Evde sigara içilmiyor. Ben, eşim, ailelerimiz de sigara içmiyor. Eve gelen misafirlerimiz içmek istediğinde balkona yönlendiriyorum. Yoksa içemezler…. Balkonun da kapısını kapatıyorum. Dumanın içeri girmesini de engelliyorum. Ama sigara öyle bir şey ki üstüne yapışıyor, yani balkondan onu içip gelse bile saçına sinmiş oluyor, nefesi, elleri… Kokarak geliyor. O kokuyu sigara içmeyen birisi olarak ben alıyorum. Hatta şunu söyleyeyim. Az önce çocuğumu dışarıdan getirdim. Saçıma sigarasız bir alanda oturmama rağmen sigara dumanı sinmiş ve ben onu soluyorum. Saçlarım tamamen sigara dumanı kokuyor. Ve bu hiç hoş birşey değil. Zehirleniyoruz. Sosyalleşirken, zehirleniyoruz."* ifadesi ile açıklamıştır. Bununla birlikte ev dışında restoran, kafeterya gibi alanlarda kapalı ortamlarda sıklıkla sigara dumanına maruz kaldığını şu sözlerle ifade etmektedir. *"Şimdi şöyle söyleyeyim, ev dışında restoran, kafe, işyeri saydıklarınız içinde hepsinde bulunuyorum. Sigarasız alanda oturmayı tercih etmemize rağmen, mekân sahipleri sigara içen müşterilerini kaybetmemek için, sigarasız alanda bile sigara içilmesine göz yumuyor. Sigarasız alan yazısının sadece yazıdan ibaret olduğunu düşünüyorum. Sosyalleştiğimiz anda çevresel sigara dumanına maruz kalıyoruz. Sigara içemeyen insanların ikinci plana atıldığını, değersizleştirildiğini gösteren bir durum bu. Tamamen sigara içenlere göre oluşturulmuş bir düzen."* Olgu ev dışı ortamlarda sigara dumanına maruziyetini ifade ederken sigara içemeyen insanların görmezden gelindiğini *"Sigara içmeyen insanların da ikinci plana atıldığını, görmezden gelindiğini, onların haklarının yok sayıldığını düşünüyorum*." sözleriyle açıklamaktadır.

Olgumuza, sigara dumanına maruz kaldığı olağanüstü bir durum olup olmadığı, böyle bir durumda rahatsız olup olmadığı sorulduğunda, bu durumu yakın zamanda yaşadığı bir olayla örneklendirmiştir; *"Evet bugün yaşadığım olay, iki kişi sigara içiyor diye restoranın çatısını açtılar, biz sigarasız alanda oturmamıza rağmen, çatısı açıldığı için biz üşüyerek oturduk. Restoranın sigarasız alan diye ayırdığını yerler, aynı birleşik durumda ve biz onlar içene kadar o dumanı solumuş olduk. Hem üşüdük, hem sigara dumanı soluduk. Yani pasif içici olmak daha çok zehirlenmeye neden oluyor. Onu biliyorum. Bu durum bizi çok rahatsız etti. Bunu restoranın sahibine söylememize rağmen 'burası böyle, yapacak bir şey yok' denildi… İnsani olarak 'hakkımızı helal etmiyoruz' dedik. Yapabileceğimiz başka bir şey yok. Şikâyet etsek de onun bir çözüm olmadığını görüyoruz. Daha üst düzey birimlere bu durumu şikâyet etmedik ama restoran sahiplerine bu durumu söylediğimizde 'yapacağımız bir şey yok' diyorlar..."*. Olgunun verdiği bu tepki eleştirel bir yaklaşımın olup olmadığı ve yakın çevresindeki insanların bu durumu nasıl karşıladığı incelendiğinde; "*Genelde çevremdeki arkadaşlar da sigara içmeyen arkadaşlar, tepkime hak verdiler ama dediğim gibi restoran sahipleri 'yapacağımız bir şey yok, buranın kuralı böyle, sigara içmek isteyenlerin alanı orası , tavanı açıyoruz' diyorlar ama aynı çatı altındayız. Onların hakları ön planda…"* ifadesini kullanmıştır.

Olgu ilk gebeliğinden bu yana sekiz yıl içinde ev dışı ortamlarda tütün yasaklarına yönelik bir değişim yaşandığını ifade etmektedir. Yasaklar benzer olsa da gözlemlediği bu değişimi şu şekilde açıklamaktadır: "*...İlk gebeliğim ile ikinci gebeliğim arasında sekiz yıl var. Eski yıllarla kıyasladığımda, o zamanlar üçüncü el sigara dumanına maruz kalmak sanki daha azdı. Yani sigara ile ilgili önlemler daha sıkı tutuluyordu ama şimdi ile kıyasladığımda şimdi tamamen sigara içenler daha ön planda tutuluyor. Özellikle dışarı çıktığımızda, kafelerde, otogarda otobüsümü beklerken, kapının önünde, hastanede, yani hastanenin dış kapısında… Kızımı tiyatrodan çıkardığımda geçen gün karşılaştığım bir*

ISBN: 978-625-6879-48-5 DOI: 10.5281/zenodo.10683459

şey… Eğitimli insanların katıldığı-bilet alabildiği yerlerde bile, tiyatrodan çıkar çıkmaz kapının önünde insanların, çocukların elinden tutup sigara içmesi ve biz çıkarken o sigara dumanının bize çarpması…. Bunlara gün geçtikçe daha fazla maruz kaldığımı görüyorum. İlk gebeliğimde bu kadar değildi ama ikinci gebeliğimde sosyalleştiğimde, dışarıya çıktığımda, kafelerde, restoranlarda, hastanelerde ve otogarlarda üçüncü el sigara dumanına daha çok maruz kalıyorum. Ve o insanların (sigara içenlerin) içmeyenlerden daha çok tutulduğunu düşünüyorum……". Olgu tütün yasaklarına rağmen ev dışı ortamlarda çevresel sigara dumanına sıklıkla maruz kaldığını belirtmekle birlikte, sigara içenlere göre ötekileştirildiğini düşünmektedir. Aynı zamanda sigara içen kişilerin çocuklarına kötü rol modeli olduklarına yönelik şu ifadeleri kullanmıştır: *"Kesinlikle kötü rol modeli oluyorlar, sanki çocuklar onun hemen giderilmesi gereken bir ihtiyaçmış gibi algılayabilirler şimdiden ve normalleştiriyorlar, Evet benim ebeveynim bunu yapıyor. Çocukta ister istemez sigara-madde kullanımına yönelik bir farkındalık gelişmiş oluyor. Yani acil giderilmesi gereken, yani bağımlılığın önünü de açan bir durum olmuş oluyor. Bu nedenle gerçekten çok sıkıntılı, artık ebeveynlerin çocuklarını da bu konuda düşünmediklerini, o kadar hassasiyet göstermediklerini düşünüyorum. Gözlemlediğim kadarıyla bir ebeveyn olarak… Çünkü kızımla sosyalleşirken, çok sık seyahat ettiğimiz için kızımla birlikte otobüs, tren beklerken… Hatta geçen gün İstanbul'da metroyu kullanırken bile metro gelene kadar insanlar hızlıca sigarasını yakıp, çevreyi hiç düşünmüyor… O duman nereye gidiyor, arkamdan insan bunu soluyor mu? Solumuyor mu? Sigara içenlerin de bencil olduğunu düşünüyorum."*. Olgu sigara içen bireylerin aynı zamanda sigarasız alanları da ihlal ettiğine *"Metro örneğini vermiştim az önce. Hemen sigara içtikleri alanın yanında 'burada sigara içilmez' yazıyor. O yetişkin kişiyi birinin kontrol etmesi gerekmiyor ama denetlenmediği hissiyatı, kimsenin birşey dememesi, artık insanların birbirine müdahale etmekten çekinmesi onların daha kolay sigara içmesine neden oluyor. Sigarasız alanlarda da yerlerde işaret olsa bile tam onun üstünde içiyorlar…"* sözleriyle dikkat çekmektedir. Olgu ilk gebeliğine göre sekiz yıl içinde bir duyarsızlaşma olduğunu, tütün karşıtı kampanyaların yetersiz kaldığı şu sözlerle ifade etmektedir: "*Sekiz yıl öncesi ile karşılaştırdığımda bu kadar duyarsız değildi insanlar. Önlemler belki daha sıkı alınıyordu. Bilmiyorum, kampanyalar belki daha fazlaydı. Şimdi hiç kimsenin umrunda değil. Biraz daha belki işin ucunu koyuverseler, şehirler arası otobüste, ulaşım içinde, araç içinde içmeye devam edecekler… Hatta şunu da söyleyeyim. Geçen gün bir taksi yolculuğu yaptım. Gebeliğimde de özellikle mide bulantılarının olduğu dönemdi. Ve taksi şoförü sigara içiyordu. Ama ben taksi şoförü ile yalnız olduğum için ona itiraz da edemedim. Sadece güvenle inmeyi bekledim.*". Olgu güvenli yolculuk yapabilmek için kurallara uymayan, araç içinde sigara içen taksiciye itiraz edemediğini ve sigara dumanına maruz kaldığını belirtmektedir. Bu durumu şu sözlerle açıklamaktadır: *"…Ve o sigara dumanını solumak zorunda kaldım. Pencereyi açmıştı ama hem soğuğunu yedik Ankara'nın, hem de sigara dumanını solumak zorunda kaldık. Duyarsızlaşma var, kurallara uymama ya da kurallara uymamanın, arkasından gelecek cezanın olmayışının rahatlığı… 'Nasıl olsa kimsenin umrunda değil' rahatlığının insanları bu hale getirdiğini düşünüyorum.*".

Olgu gebelikte sigara içmeyi *"bebeğini istismar etmek"* metaforuyla açıklamaktadır; "Gebelikte sigara içmek '*bebeğini istismar etmek'* gibidir. Çünkü *daha doğmamış bir varlığın sağlıklı olma hakkının elinden alınmasıdır…. Daha doğmamış, kendini savunamayan, her hücresiyle büyümeye çalışan bir varlığı daha doğmadan zehirliyorsun… Daha doğmadan onun sağlıklı olma hakkını elinden alıyorsun. Bu yüzden annenin uyguladığı bir istismar gibidir. Anne sigara içiyorsa, ya da böyle ortamlarda bulunmaktan çekinmiyorsa çocuğunu istismar ediyordur.*".

Olgu gebelikte ÜESD maruziyetini ise *"faili meçhul bir cinayet"*e benzetmektedir: "Gebelikte sigara dumanına maruz kalmak *'faili meçhul cinayet'* gibidir. Çünkü *fail cinayeti sessizce işlemektedir. Sessizce öldürülmek gibidir. sessizce ve acı çektirerek…. Öldürüyorsunuz ama sessizce sizi zehirliyorlar… Faili belli değil. ortaya bir duman salınıyor, siz de ortamda ondan zehirleniyorsunuz.. Fail cinayeti sessizce*

DOI: 10.5281/zenodo.10683459 ISBN: 978-625-6879-48-5

işlemektedir. ortamda bir sürü şahit olmasına rağmen, kimse müdahale etmemektedir. Belki herkesin ortasında öldürülmek gibi de olabilir…".

TARTIŞMA

Küresel düzeyde en yaygın bağımlılık türlerinden biri olan sigara, hem içeni hem de içilen ortamda bulunan diğer bireyleri sağlık yönünden olumsuz etkilemektedir (Nacar ve ark, 2023). Gebelikte sigara içme yaygınlığı bir sistematik derlemede %1.7 olarak belirlenmiştir. Son yıllarda gebelikte sigara içme sıklığı azalsa da ikinci ve üçüncü el sigara dumanı maruziyeti nedeniyle gebelikte sigara içme ya da maruz kalma önemli bir halk sağlığı sorunu olarak devam etmektedir (Diamanti ve ark., 2019). Herhangi bir işte çalışıyor olma, geniş aile olma, evde sigara kullanan birey olması, sigara dumanından rahatsız olmama, sigara için ev kurallarının olmaması veya esnek olması gebe kadının pasif sigara dumanına maruziyetini artıran risk faktörleri arasında yer almaktadır (Diamanti ve ark., 2019). Olgu, kendisi ve eşinin sigara kullanmadığını, evde sigara içilmediğini, ancak; misafir geldiğinde balkonda içilmesine müsaade ettiğini belirtmiştir. Sigaranın balkonda içilse de bu durumun koku nedeniyle yine de rahatsızlık verici olduğunu bildirmiştir. Olgu ilk gebeliğine göre mevcut gebeliğinde daha fazla pasif sigara dumanına maruz kaldığını ifade etmiştir. Literatürde ikinci el dumanına maruziyet oranı %50-%72 arasında değişmektedir (Pektaş Danagöz ve ark., 2020; Bal Erbaş ve ark., 2020; Cengizoğlu ve Gölbaşı, 2021). Yapılan bir çalışmada gebelik süresince evde pasif sigara dumanına maruz kalma oranının %64.3 olduğu belirlenmiştir (Yalnız Dilcen ve ark., 2021). Krishnamurthy ve ark. (2018) çalışmasında ise gebelik boyunca kadınların %78'i kafe, restoran gibi kamusal alanda sigara dumanına maruz kalmıştır. Olguda evde yaşayan bireylerin sigara içmemesi maruziyeti önemli oranda azaltsa da misafirlerin balkonda sigara içmesinin ÜESD'ye maruziyet ve bazı riskleri beraberinde getirdiği düşünülebilir. Evde sigara kullanımına yönelik kuralların yetersiz olması sigara dumanı maruziyet oranını etkilemiştir. Bu nedenle ailenin pasif sigara dumanına maruziyet ve gebeliğe etkileri konusunda bilinçlendirilmesi, ailenin evde sigara içilmesi konusunda oluşturduğu kuralları gözden geçirmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Gebelikte sigara dumanına maruziyet ile ilgili sağlık inanç modeline dayalı verilen danışmanlık programının kadınların bu konudaki bilgi düzeyini iyileştirdiği bildirilmektedir (Wahabi ve ark., 2020).

Olgu sigara içen ebeveynlerin çocuklarına olumsuz rol model olduğunu, bu durumun sigara kullanımını normalleştirebileceğini ifade etmiştir. Literatürde anne babası sigara içen çocuklarda madde kullanımına yatkınlık olabileceği bildirilmektedir (Yanardağ & Özkan, 2021). Bu bağlamda gebelik süreciyle birlikte ve doğum sonrasında sigara içen bir ebeveyne sahip olmanın çocuğun sağlığını olumsuz etkilediği gibi aynı zamanda çocuğun zararlı alışkanlıklara yönelmesine de neden olabileceği söylenebilir. Bu kapsamda gebelerin doğum öncesi dönemde sigaranın ve sigara içenlerin neden olduğu ikinci ve üçüncü el sigara dumanının zararlarına karşı farkındalık kazanması tütünle mücadelede önemli çalışma alanlarından birini oluşturmaktadır.

Olgu ev dışında kafe, restaurant, iş yeri gibi sosyal alanların hepsinde bulunduğunu, binaların girişinde, kafe ve restoranlarda sigarasız olarak belirtilen alanlar da dahil olmak üzere ikinci el sigara dumanına maruz kaldığını bildirmiştir. Olgu günümüzde kafe/restoranlarda sigara içen bireyleri desteklemeye yönelik bir tutum sergilendiği, yasal düzenlemelere rağmen müşteri kaybetmeme adına kapalı alanlarda da işletmeciler tarafından sigara içilmesinin desteklendiğini vurgulamıştır. Olgu sosyal ortamlarda sigara içmeyeni tamamıyla mağdur kılan bir politika izlendiğinden şikâyet etmiş ve 2009 yılında yürürlüğe giren kapalı alanda sigara yasağının tamamen işlerliğini yitirmesinden endişe duyduğunu belirtmiştir. Yapılan bir çalışmada gebe kadınların %54.8'inin sigara içilen ortamlarda (ev dışında) bulunduğu, %16.6'sının kapalı ortamlarda %45.4'ünün ise işyerinde sigara dumanına maruz kaldığı belirtilmiştir (Cengizoğlu ve Gölbaşı, 2021). Bir başka çalışmada ise gebe kadınların iş yerinde

ISBN: 978-625-6879-48-5 DOI: 10.5281/zenodo.10683459

pasif sigara dumanına maruz kalma oranı %30.8'dir (Bal Erbaş ve ark., 2020). Sosyal ortamların insan ilişkilerini artırması ile ikinc el sigara dumanına maruziyetin kontrol edilmesi zor olabilmektedir. Mevcut koşullar sosyal ortamlarda gebelerin ikinci el sigara dumanına maruziyetini önlemek için yeterli olmamakla birlikte; korunma sorumluluğunu tamamen maruz kalan gebeye yüklemekte ve bu durum gebeyi yıldırarak çözüm arayışından kaçınmaya neden olmaktadır. Bu nedenle sadece gebe ve ailesi değil tüm toplumun sigara dumanına maruziyetin etkileri konusunda bilgidirilmesi ve farkındalıklarının artırılması önemlidir.

Olgu kendisinin ve eşinin sigara içmediğini belirtmiş olmakla birlikte, olgunun ikinci ve üçüncü el sigara dumanının zararlarına karşı farkındalığının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak yapılan bir çalışamada her on katılımcıdan dördünün sigara dumanına maruz kalmanın etkilerinin farkında olmadığı yine aynı çalışmada gebelerin yalnızca %30'nun gebelik döneminde pasif içiciliğin zararlarına yönelik bilgilendirildiği tespit edilmiştir (Danagöz ve ark, 2020). Gebelik döneminde sigara dumanına maruz kalmak erken doğum riskinden düşük doğum ağırlığına kadar çok sayıda gebelik komplikasyonları ve maternal/fetal sağlık sorunlarına neden olmaktadır (Leonardi-Bee ve ark., 2011). Prince ve ark.nın (2021) çalışmasında gebelikte sigara dumanına maruz kalan annelerin bebeklerinde baş çevresi, doğum ağırlığı gibi antropometrik ölçümlerin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Gebe dişi farelerin gebelik sürecinin başından yavrusunu sütten kesme sürecine kadar geçen zaman diliminde ÜESD'ye maruz bırakılarak yapılan bir araştırmada, yavruların bağışıklık sistemi düzenleyicilerinden sitokin düzeyinde azalma olduğu (Snijders ve ark, 2021), farklı bir çalışmada ise yavruların beyin ve karaciğerdeki ATP seviyelerinin doza bağlı olarak azaldığı belirlenmiştir (Chen, Adhami, & Martins-Green, 2018). Bu çalışmalarda araştırmacılar bağışıklık sisteminin baskılanması, hücrelerin enerjisiz kalarak beyin ve karaciğer işlevlerinin yetersizliğine neden olabileceği sonucuna varmışlardır (Chen, Adhami, & Martins-Green, 2018; Snijders ve ark, 2021). Dolayısıyla fetüs hakları göz önüne alındığında olgumuzda annenin gebelikte sigara kullanımını "çocuk istismarı"na benzetmesi, bebeğin henüz doğmadan sağlıklı olması hakkının elinden alınması görüşüyle literatürdeki bulguların birbirini desteklediği düşünülmektedir.

Ebeveynlerin, bakım vericilerin çocuklarını ÜESD'ye maruz kalmaktan koruma ve sağlıklı bir ortam sağlama konusunda önemli bir rolü ve primer sorumluluğu bulunmaktadır (Vanzi,Marti, & Cattaruzza,2023). Olgu gebelikte ÜESD'ye maruz kalmayı bebeğin sessizce ve bilerek zehirlendiğini düşünerek, faili belli olmayan bir cinayete benzetmiştir. On gebeden sekizinin kamusal alanda ÜESD'ye maruz kaldığı bilinmektedir (Krishnamurthy ve ark, 2018). Bununla birlikte, sigara içen bireylerle yapılan bir çalışmada katılımcıların %62.1'i sigara yasağının kişisel haklara saldırı olduğunu (Keliktepe ve Göğcegöz,2020), bir başka çalışmada ise katılımcıların yaklaşık %40'ı kapalı alanda sigara içme yasasının sigara içmeyi haksız yere kısıtladığını belirtmiştir (Özcebe ve ark, 2015). Sigara içen bireylerin yasakların adil olmadığını düşünerek kendilerini mağdur olarak görmesi de göz önüne alındığında, genel olarak toplumdaki tüm bireylerin sigara içme, ikinci ve üçüncü el sigara dumanının zararları konusunda farkındalıklarının arttırılmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sigara dumanına maruziyet önlenebilir bir risk faktörü olmasına karşın; prekonsepsiyonel ve prenatal bakım hizmetleri kapsamında yeterince ele almamakta, çevresel sigara dumanına maruziyet sorgulanmamakta ve önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Bu nedenle çevresel sigara dumanına maruziyete neden olan risk faktörlerinin kontrol altına alınması, gebelerin sigara dumanına maruziyetinin değerlendirilmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi, ikinci ve üçüncü el sigara dumanına maruziyeti önlemek amaçlı verilen hizmetlerin birinci basamak sağlık hizmetlerine entegre edilmesi, sigaranın olumsuz etkilerine ilişkin toplum tabanlı eğitimlerin verilmesi ve farkındalığın artırılması önerilebilir. Ayrıca kamuya açık alanlarda, iş yerlerinde dumansız alanların oluşturulmasına yönelik

DOI: 10.5281/zenodo.10683459 ISBN: 978-625-6879-48-5

yasaların caydırıcı ve uygulanabilir hale getirilmesi, uygulanması önündeki engellerin kaldırılması çevresel sigara dumanına maruziyeti en aza indirecektir.

TEŞEKKÜR

Olgumuza desteğinden ve araştırmamıza verdiği katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

REFERENCES

Bal Erbaş G, Şengezer T, Yıldırım U, Özkara A 2020. Ankara'da bir kadın doğum hastanesine başvuran gebelerde sigara kullanımı ve sigara dumanından pasif etkilenme durumlarının araştırılması. Konuralp Med J., 12(2): 261- 269.

Battal S, Güneş G, Açık Y 2009. Elazığ Merkez Bölgesinde Kadınların Çevresel Sigara Dumanına Maruziyeti ve Bu Konudaki Bilgi ve Tutumları. J Turgut Ozal Med Cent, 16(3):149-156

Cengizoğlu H, Gölbaşı Z 2021. Gebe kadınların sigara kullanımı ve pasif sigara dumanına maruziyetinin belirlenmesi. Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(3):78-89.

Çınar N, Topal S, Altınkaynak S 2015. Gebelikte Sigara Kullanımı ve Pasif İçiciliğin Fetüs ve Yenidoğan Sağlığı Üzerine Etkileri. Journal of Human Rhythm, 1(2):52-57.

Diamanti A, Raftopoulos V, Lykeridou K, Katsaounou P 2019. Smoking and Pregnancy: Where are we now? An Update of the Situation in Greece. Int J Caring Sci., 12(1):79–91.

Edi M, Chin YS, Woon FC, Appannah G, Lim PY, On Behalf Of The Micos Research Group 2021. Inadequate Gestational Weight Gain and Exposure to Second-Hand Smoke during Pregnancy Increase the Risk of Low Birth Weight: A Cross-Sectional Study among Full-Term Infants. Int J Environ Res Public Health, 18(3):1068.

Global Adult Tobacco Survey - Fact Sheet – Turkey, 2016. Available at: https://nccd.cdc.gov/GTSSDataSurveyResources/Ancillary/DownloadAttachment.aspx?ID=3452 [15.02.24]

Haardörfer R, Berg CJ, Escoffery C, Bundy LT, Hovell M, Kegler MC 2017. Development of a scale assessing Beliefs About ThirdHand Smoke (BATHS). Tob Induc Dis, 15(4):1-8.

He H, Pan Z, Wu J, Hu C, Bai L, Lyu J 2022. Health Effects of Tobacco at the Global, Regional, and National Levels: Results From the 2019 Global Burden of Disease Study. Nicotine Tob Res, 24(6):864-870.

Kaya Y, Kızılkaya Beji N, Aydın Y, Hassa H 2017. Kadınlarda Yaşam Biçim Davranışlarının Fertilite Üzerine Etkisi. J DU Health Sci Inst, 6(3):190-196.

Kekliktepe B, Göğcegöz I 2020. Üniversite öğrencilerinin dumansiz kampüs uygulamasina bakiş açilarinin değerlendirilmesi. Current Addiction Research, 4(1), 21-27.

Krishnamurthy AV, Chinnakali P, Dorairajan G, Sundaram SP, Sarveswaran G, Sivakumar M, Krishnamoorthy K, Dayalane H, Sinouvassan V 2018. Tobacco use, exposure to second-hand smoke among pregnant women and their association with birth weight: A retrospective cohort study. J Family Med Prim Care, 7(4):728-733.

Leonardi-Bee J, Britton J, Venn A 2011. Secondhand smoke and adverse fetal outcomes in nonsmoking pregnant women: a meta-analysis. Pediatrics, 127(4):734-741.

Nacar G, Hazar S, Selçuk EB, Timur S 2023. Sigara kullanan kadinlarin gebelik planlarinda sigara birakma öngörülerinin belirlenmesi. Sağlık Bilimleri Dergisi, 32(1):137-144.

Odacı N, Kitiş Y 2021. Üçüncü El Sigara Dumanına Yönelik İnançlar Ölçeğinin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 8(3):269-276.

Özcebe H, Biçer BK, Bilir N, Attila S, Doğruel H, Kaya, B, Harbelioğlu MA 2015. Kafe ve Restoranlarda Tütün Kontrol Kanunu'nun Değerlendirilmesi. Eurasian J Pulmonol, 17:42-48.

ISBN: 978-625-6879-48-5 DOI: 10.5281/zenodo.10683459

Özpinar S, Demir Y, Yazicioğlu B, Bayçelebi S 2022. Pregnant women's beliefs about third-hand smoke and exposure to tobacco smoke. Cent Eur J Public Health, 30(3):154-159.

Pektaş-Danagöz A, Öner C, Cetin H, Şimşek EE 2020. Sigara İçmeyen Gebelerde Pasif Sigara İçicilik Düzeyleri ve İlişkili Faktörler. Bağımlılık Dergisi, 21(4):265-274.

Prince P.M., Umman M, Fathima F.N, Johnson A.R. 2021. Secondhand smoke exposure during pregnancy and its effect on birth outcomes: Evidence from a retrospective cohort study in a tertiary care hospital in Bengaluru. Indian Journal of Community Medicine: Official Publication of Indian Association of Preventive & Social Medicine, 46(1):102.

Snijders AM, Zhou M, Whitehead TP, Fitch B, Pandey P, Hechmer A, Huang A, Schick SF, de Smith AJ, Olshen AB, Metayer C, Mao JH, Wiemels JL, Kogan SC 2021. In utero and early-life exposure to thirdhand smoke causes profound changes to the immune system. Clin Sci (Lond), 135(8):1053-1063.

Tezcan S, Kavlak O 2012. Gebelik öncesi sigara içen kadınların gebelik döneminde sigara içme durumlarına etki eden faktörlerin incelenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 28(2):55-62.

Türkiye Hane Halkı Sağlık Araştırması, 2017. Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri Prevalansı, 2017. Available at: https://cdn.who.int/media/docs/default-source/ncds/ncd-surveillance/data-reporting/turkey/factsheet-steps-turkey-tur-08.10.2018.pdf?sfvrsn=6e6c0c0d_1&download=true [15.02.24]

U.S. Department of Health and Human Services 2006. The Health Consequences of Involuntary Exposure to Tobacco Smoke: A Report of the Surgeon General. 2006. Available at: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK44324/ [12.02.24]

Wahabi H.A, Massis A, Fayed A.A, Esmaeil S.A. 2020. Effectiveness of health education in reducing secondhand smoke exposure among pregnant women visiting the antenatal clinic in Saudi Arabia: A randomized controlled trial. Indian journal of public health, 64(2):102-108.

Vanzi V, Marti F, Cattaruzza MS 2023. Thirdhand Smoke Knowledge, Beliefs and Behaviors among Parents and Families: A Systematic Review. In Healthcare, 11(17):2403.

Wang L, Fu K, Li X, Kong B, Zhang B 2018. Exposure to third-hand smoke during pregnancy may increase the risk of postpartum depression in China. Tob Induc Dis, 24;16:17.

World Health Organization, 2010. Gender, women, and the tobacco epidemic. Available at: https://www.who.int/publications/i/item/9789240004849 [15.02.24]

World Health Organization, 2021. WHO global report on trends in prevalence of tobacco use 2000–2025. Available at: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/348537/9789240039322-eng.pdf?sequence=1 [15.02.24]

World Health Organization, 2023. Tobacco. Available at: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco#:~:text=Around%2080%25%20of%20the%20world's,men%20and%207.8%25%20of%20women [15.02.24]

Yalnız Dilcen H, Öztürk A, Nebioğlu Yıldız M 2021. Gebelikte sigara kullanımının algılanan sosyal destek, benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık ile ilişkisi. Bağımlılık Derg., 22(2):161-170.

Yanardağ R, Özkan Y 2021. Madde kullanan 13-18 yaş arası çocukların anne-babaları ile ilişkilerinin incelenmesi. Journal of Social and Humanities Sciences Research, 8(73):2080-2096.